

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความจำเป็นของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก สินค้าการเกษตรเป็นสินค้าออกที่สำคัญ การที่จะพัฒนาทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ และมีรูปแบบ การส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมที่จะก้าวไปสู่ระบบการเกษตรอย่างเป็นระบบเกษตรอุตสาหกรรมแบบครบวงจรที่ยั่งยืนต่อไป สาเหตุอีกประการหนึ่งของเกษตรกรที่ยังยากจนอยู่ก็คือ ผลผลิตทางการเกษตรต่อไร่ต่ำและขาดคุณภาพ อันเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในการยอมรับการถ่ายทอดวิชาการเกษตรแผนใหม่ เพื่อนำไปปฏิบัติในไร่นาอย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และเพิ่มคุณภาพผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด และเพื่อให้มีตลาดสำหรับจำหน่ายผลผลิตอันจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และฐานะดีขึ้น ซึ่งจะเป็น การช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนรวมให้มั่นคงยิ่งขึ้นด้วย

ในสถานการณ์การค้าของโลกปัจจุบัน มีการแข่งขันในด้านคุณภาพเพิ่มมากขึ้นและการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่กำหนดในระดับมาตรฐานสากล สำหรับสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในระบบห่วงโซ่อาหาร เริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตในไร่นาตามระบบการจัดการคุณภาพ (Good Agricultural Practice GAP) ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยมาจากในแปลงการบังคับใช้หลักเกณฑ์ กระบวนการผลิตที่ดีตามมาตรฐานกระบวนการสุขลักษณะ โรงงานอุตสาหกรรมอาหาร (Good Manufacturing Practice GMP) เพื่อให้ได้การผลิตถูกสุขลักษณะและเป็นการยกระดับมาตรฐาน การผลิตอาหารจนถึงการควบคุมกระบวนการผลิตเพื่อประกันคุณภาพด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยการนำเอาระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (Hazard Analysis and Critical Control Points HACCP) มาใช้ซึ่งปัจจุบันเป็นกฎระเบียบที่บังคับโดยประเทศผู้ซื้อและเป็นมาตรฐานกลางของโลกที่ CODEX รับเป็นข้อกำหนดที่มีความจำเป็นในการส่งออกสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริและพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ดำเนินงานโครงการหลวงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 เพื่อพัฒนาการเกษตรที่สูงลดการปลูกพืชเสพติด และการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร โดยมีพระราชประสงค์จะทรง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์ที่มีปริมาณการส่งออกผักมากเป็นอันดับ 1 ของโครงการ ในปี 2546 ทางศูนย์มีรายได้จากการปลูกผัก 24,716,392.73 บาท มีจำนวนประชากร รวม 2,122 คน และมี 322 ครัวเรือน พืชผักเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ผักกาดทางหงษ์ แครอท ผักกาดหอมห่อ มะเขือเทศ และกระเทียมต้น มีเกษตรกรที่เข้าร่วมเกษตรกรดีที่เหมาะสม จำนวน 130 ราย ดังนั้นผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกร ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ก็เพื่อต้องการทราบว่าเกษตรกรดีที่เหมาะสม จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการและจะสามารถทำให้มูลค่าของพืชผักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มสูงขึ้นหรือไม่ และเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการของศูนย์ฯต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโครงการเกษตรกรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกร ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการเกษตรกรดีที่เหมาะสม

ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการเกษตรของมูลนิธิโครงการหลวง สำนักพัฒนาเกษตรที่สูง และกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบต่อไป

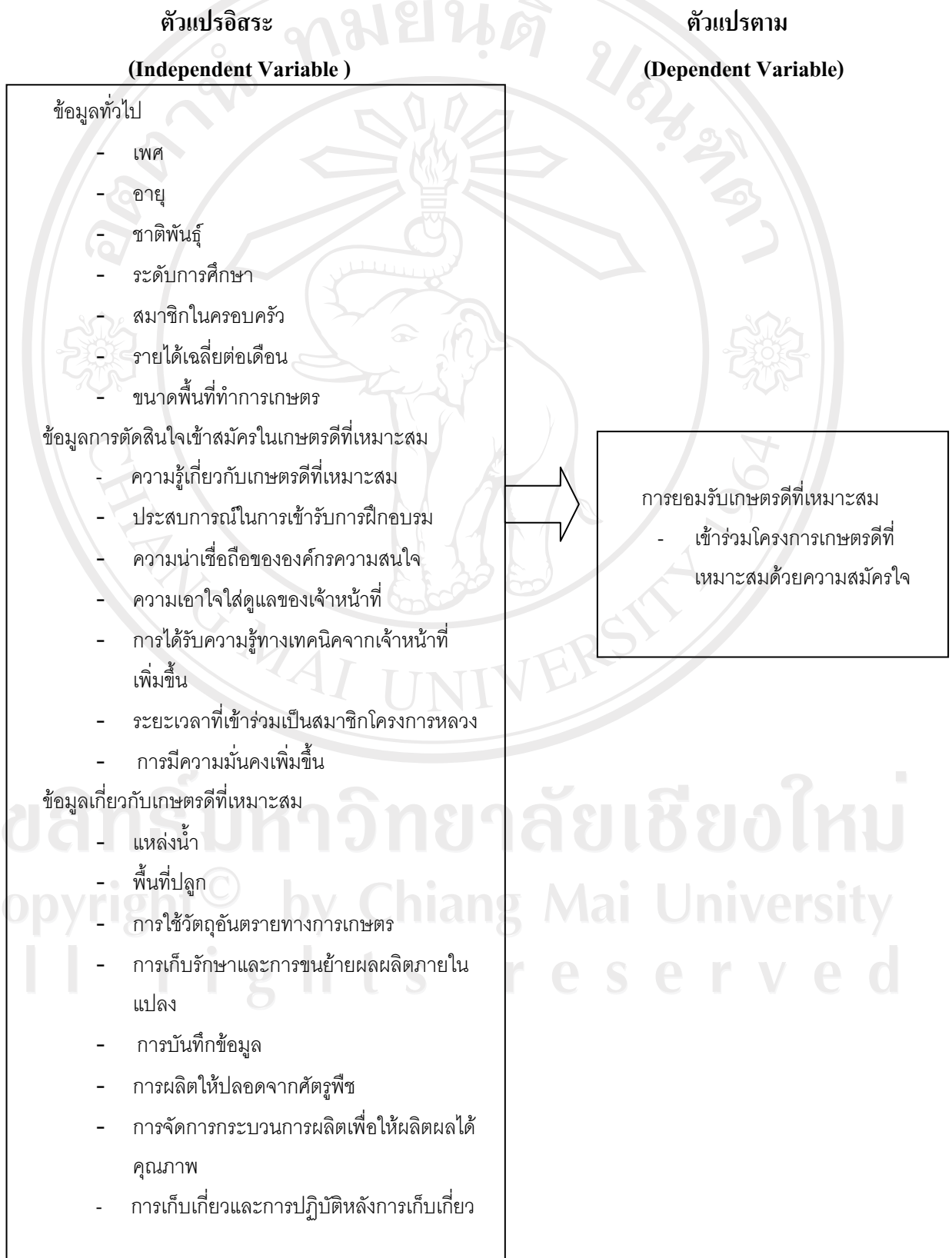
ขอบเขตการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะสุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเกษตรกรที่เข้าสมัครในโครงการเกษตรดีที่เหมาะสม และเกษตรกรที่ไม่ได้สมัครเข้าโครงการเกษตรดีที่เหมาะสม ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนเกษตรกร 250 ราย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกผักในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย

เกษตรดีที่เหมาะสม หมายถึง แนวทางการปฏิบัติในแปลงผัก เพื่อผลิตสินค้าปลอดภัยปลอดภัยพืชและคุณภาพถูกใจผู้บริโภคเน้นวิธีการควบคุมและป้องกันการเกิดปัญหาในกระบวนการผลิต

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสม หมายถึง เกษตรกรทราบถึงข้อดีของเกษตรดีที่เหมาะสมรวมถึงหลักการปฏิบัติในเกษตรดีที่เหมาะสม

การยอมรับ หมายถึง เกษตรกรมีการปฏิบัติในหลักการเกษตรดีที่เหมาะสมรวมถึงแรงจูงใจต่างๆ ที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรที่ดีและเหมาะสม ด้วยความสมัครใจ

ปัจจัย หมายถึง แรงจูงใจหรือสิ่งกระตุ้นที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย อำเภอแม่อิง ตำบลแม่แรม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเข้าร่วมโครงการเกษตรดีที่เหมาะสม ประกอบด้วยสิ่งกระตุ้นทางสังคมและสิ่งกระตุ้นอื่นๆ

การตัดสินใจ หมายถึง ระดับการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการเกษตรดีที่เหมาะสม

สิ่งกระตุ้นทางสังคม ได้แก่ เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ความมั่นคงของโครงการเกษตรดีที่เหมาะสม

จำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนบุคคลผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน

อายุ หมายถึง อายุเต็มของเกษตรกร

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของเกษตรกร

รายได้ของเกษตรกร หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรของ

ครัวเรือนเกษตรกร ยังมีได้หักค่าใช้จ่ายใดๆ ในปี 2548 โดยคิดเป็นเงินสด

สภาพการถือครองที่ดิน หมายถึง การมีที่ดินเป็นของตนเอง การเช่าที่ดินผู้อื่น การมีที่ดินใช้ผู้อื่นเช่า และการที่ผู้อื่นให้ที่ดินทำประโยชน์โดยไม่ต้องเช่า

แหล่งความรู้และข่าวสาร หมายถึง การที่เกษตรกรรายย่อยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการเกษตรดีที่เหมาะสม จากแหล่งต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เพื่อนบ้าน ผู้นำท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวง โดยวัดจากความถี่ของการได้รับข่าวสาร

การจัดการคุณภาพผัก หมายถึง การปฏิบัติการเกษตรที่ถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่กระบวนการผลิตในแปลงไปจนถึงผู้บริโภค